

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 cèntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 cèntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba - Puerto Ricó, y Extranjer, 5

LA NOTA DEL DÍA

CORO DE SEGADORS.—Ploreu, ploureu, ninetas,
el sello está agafat;
la premsa rotativa
es qui l' ha denunciat.

CRÓNICA

Ja tenim al Doctor Torres y Bages fet bisbe ab tots els uts de rúbrica. Fins al diumenje ho sigui únicament de nom; pero á partir de aquesta fetxa ja pot portar la mitra, com qualsevol altre bisbe que el mon siga. Y es de creure que á la terra de las llangonissas el bisbe hi farà molt bon paper.

A Montserrat va rebre la corresponent consagració, lo qual doná lloch á comentaris diversos, alguns dels quals son ben dignes de ser coneguts.

Com per exemple, l' de cert carlí, que al enterarse de que la consagració episcopal del Doctor Torres era la primera que s' realisava entre aquellas brenyas, exclamá, arrastrat per l' instint propi dels carlins y de las cabras:

—No m' desagrada un bisbe que comensa tirant-se á la montanya.

Y l' de un catalanista, que digué:

—Ditxosos nosaltres, si després de la cerimonia que acaba de realitzar-se als peus de la Patrona de Catalunya, la nostra causa logra contar ab un bisbe ben *consagrat*.

La paraula *consagrat* en catalá resulta molt enérgica, y l' catalanista que la proferí, sense propòsit de atenuarla, agregá:

—Pero ay! Me n' dupto molt.

* *

S' ha de confessar que de aquest mateix dupte ne participan molts catalanistas.

Eran, en efecte, en gran número 'ls qu' esperavan l' acte de la consagració del Doctor Torres y Bages, pera fer una nova y esclatant manifestació dels seus entusiasmes. Lo nou bisbe no pot ignorar á qui déu la mitra. A no militar en las filas catalanistas, á no haverse significat com autor del libre *La tradició catalana*, difícilment ningú s' hauria recordat de sos mérits y virtuts sacerdotals pera confiarli la guarda y guia dels importants remats de la diócesis vigatana.

Com á catalanista va proposarlo y conseguí ferlo acceptar lo Sr. Durán y Bas, ministre de Gracia y Justicia, en una época de transacció mes ó menos ficticia ab las aspiracions catalanistas. Era l' temps de las magarrufas, quan, tot just constituí lo ministeri Silvela-Polavieja, hi hagué á Madrid qui va creure convenient captarse las simpatias dels que clamau tot' hora per las reivindicacions de Catalunya.

—Entre 'ls partidaris de aqueixas idees s' hi conta un gran número de fervents devots de la Iglesia católica—se digueren els de Madrid.—Aixís donchs de moment donemlos un bisbe, y 'ls tindrem satisfets, sense que aixó ns comprometi á cedir en sas pretensions autonómicas, las quals bé podrán quedar debilitadas, si ab aqueixa senzilla maniobra, logrem sembrar la desavinensa entre 'ls partidaris del «O tot ó res,» y 'ls propicis á acceptar, á falta de un pá, una engruna; á falta de un nou régimen polítich, una mitra vella.

Tals comptes se feren els homes del poder, que sempre han sabut distingirse per la seva intenció diplomática.

Y en efecte: l' nomenament del Doctor Torres y Bages sigui rebut pels mes ab esclats d' entusiasme, com un gran triomf de la causa. Mentres los evolucionistas batían de mans, els intransigents no gosavan á dir: «Aquesta boca es meva,» temerosos de ofendre al nou prelat favoregut per tan propicias circumstancias.

Tot marxava admirablement, fins que ha vingut á sembrar las mes amargas decepcions en lo camp

catalanista, l' acte solemne de la consagració del nou prelat.

Cert que Montserrat, la montanya que per ella sola simbolisa las glorias y las aspiracions del catalanisme, fou elegida expressament com escenari del espectacle. Pero ¿qué n' farem de un escenari grandios y magnífich, si en la representació s' ha prescindit dels actors, y en especial de la bulliciosa y animada comparsa, que havia de donar color y relleu á la funció?

Tot lo que l' catalanisme té de movetís y de significat s' ha vist privat de assistir al acte, creyem que per haverho determinat aixís, qui déu tenir facultats per disposarho. No hi han anat ni las associacions, ni 'ls centres, ni 'ls círculs, ni 'ls coros, ni 'ls orfeons, ni res de lo que significa adhesió franca á la causa catalanista. Los estandarts, penons y símbols catalaneschs no varen eixir á rebre l' ayre sanitó de la montanya catalana. Per lo que atany á la sort del catalanisme ha tingut molta menos importancia la tan suspirada consagració del bisbe de Vich que 'ls improvisats aplechs de Targa, de Sans y de Bordils.

Jo m' figuro que no haurá sigut pas per falta de voluntat que s' ha deixat perdre una ocasió tan propicia de fer sentir la influencia catalanista, en honor de un prelat que al catalanisme deu la mitra.

Mes aviat será que quan las entitats del catalanisme s' preparavan per assistirhi, sonaria deade Montserrat aquella expressió famosa, que obliga á tot home que s' estimi á girar qua y tancar-se á casa; lo crit de:—Pujeu aquí dalt!

Bastaria aixó perque 'ls catalanistas se donguessen per entesos... y molts, moltíssims per ofesos.

¡Quánts y quénts cedint á aqueixa propensió puntillosa tan propia de la nostra rassa, no haurán exclamat:—¡Ara ray, ja la té la mitra!

* *

¡Ara ja té la mitra!....

Y per tenirla no s' veurá en lo cas de comprometes. Encare qu' en l' ordre eclesiástich, se tindrà per un mer funcionari del Estat espanyol, y com á tal fugirá totes las ocasions y pretextos de crear dificultats mes ó menos graves al govern que l' ha nomenat, qu' es el govern que ha de pagarlo.

Tot lo mes, encomenarà á Deu la sort del catalanisme y no passarà de aquí: se refiará de la Verge, pero no correrá. Els hàbits episcopals son un gran embrás pera moure las camas.

Per aixó la festa de la consagració, ab tot y haverse efectuat en la montserratina montanya, no ha tingut res de catalana. Per tota llengua s' ha usat el llatí; per tot cant el *Te-Deum*. ¡Quín desgany pels qu' esperavan véurela realzada ab un pet de *Segadors!*....

Entre 'ls assistents no s' hi ha vist mes que un personatge algun tant significat en lo moviment polítich autonomista, lo Doctor Robert, y encare ha hagut de limitarse á ferhi l' paper de figura decorativa colocat entre tants dignataris de la Iglesia.

¡Eloquent contrast el que ofereix l' alcalde de Barcelona, davant del bisbe de Vich!

Tots dos son fills de unas mateixas circumstancias, de una mateixa corrent, de igual maniobra política: las mateixas mans que van donar la vara al un, van donar lo bácul al altre, y ab tot l' un se troba avuy al últim grahó de l' escala baixant; y l' altre al primer grahó de l' escala ascendint. No ha de passar molt temps desde que l' bisbe de Vich ocupi l' soli, que l' alcalde de Barcelona se trobará al carrer, confós entre 'ls seus concitadans.

Tant es aixís que va anar á Montserrat, ben cregut de realisar ab aquest viatge un dels últims actes

EL SALT DE LA GARROTXA

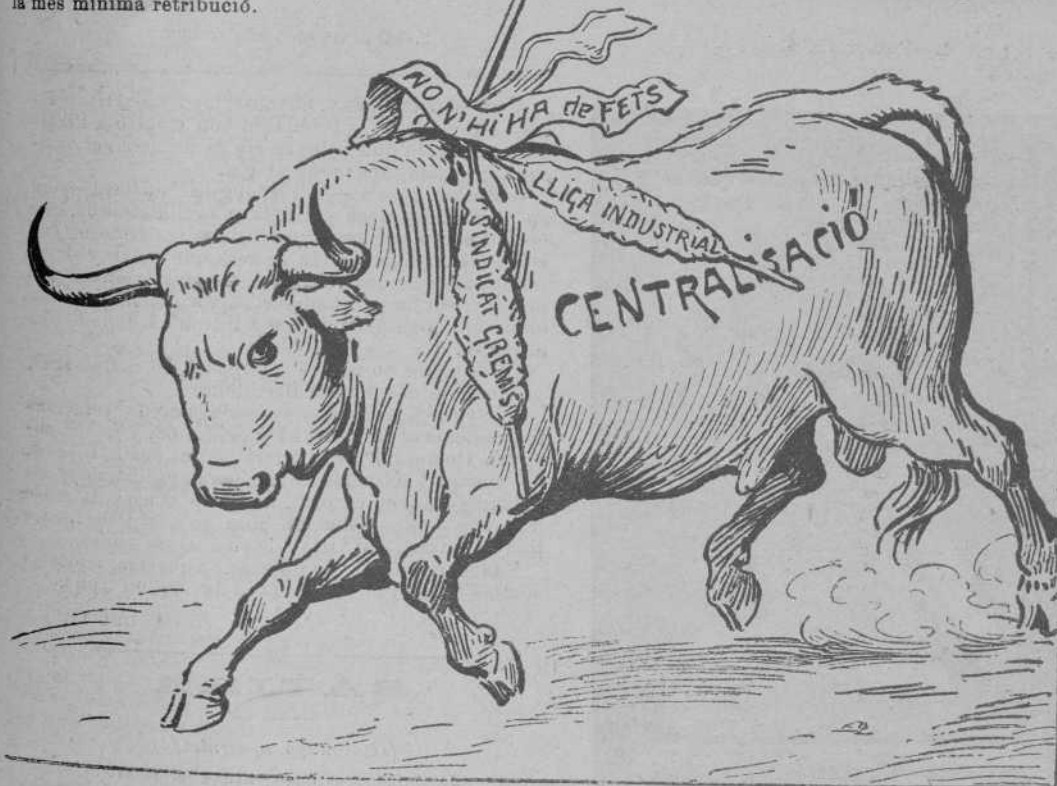
de la seva arcaldia... Qualsevol sospitará que va anarhi á rebre 'ls últims Sagraments. La mort podia venirli trobantse allá dalt, en forma de carta suscrita per l'home de la daga florentina, enemich de que 'ls arcaldes de Real Ordre, ab l'afany de protegir als gremis, se posin al costat de la llei y se las tingan tiessas ab els estira-cordetas dels contribuyents.

De manera que l'existencia de un arcalde es tan precaria, com ben assegurada es la existencia de un prelat.

¡Ditxosos los que poden veremar tranquilament en la vinya del Senyor, y desventurats els que s' veuhen reduhits á fanguejar en los pantanos enllotats de una politica corrompuda!... De aquells serán la ditxa y 'l profit; dels últims las penalitats y las amarguras. Los arcaldes passan y 'ls bisbes quedan. ¡Preciós privilegi dels cárrechs eclesiástichs!...

En uns temps de polaquisme bastant parecuts al actual, governava la Hisenda espanyola un catalá de poch escrúpols: lo famós D. Joan Francisco Domenech.

A pesar de que llavoras tot se comprava y venía, en especial els cárrechs y empleos públichs, lo ministre tenia amichs, y en proba de lo molt que 'ls estimava, 'ls favoreixia ab una que altra ganga, sense exigirlos la mes mfnima retribució.

—¡Bé, Bartoméu! D' aixó se 'n diu saltar ab garbo.

1.—Potser aixís...

2.—O aixís mes á la fresca.

5.—¿Tampoch va bé aquesta?

A un seu company, advocat jove y aixerit, resident á Barcelona, li brindá un bon empleo á Filipinas, indicantli que la breva era de primera per qual-sevol que sapigués aprofitarse'n.

—Moltas gracias—li respongué l'advocat—pero en lloch d'empleos politichs ó administrattus, que no tenen cap seguretad ¿no podrías donarme un càrrech inamovible? Ab la carrera que tinch y ab las influencias de que disfruto, el cantar missa será per mí joch de pocas taulas. Aixís donchs, fes una cosa: en lloch d'enviarme á Filipinas donam una canonjía.

Lo ministre no tingué cap reparo en complaure'l, y 'l nombrá canonje de Barcelona.

Y caygué 'l ministre y sobrevingueren revolucions tan radicals com la del 54 y la del 68, y ja del ministre Domenech se 'n havia perdut hasta 'l recort, qu' encare 'l seu amich disfrutava apaciblement las dolsuras del seu càrrech, haventlo conservat sense 'l menor disgust, fins á l' hora en que Deu Nostre Senyor se serví cridarlo á la seva santa gloria.

Las canonjias... las mitras... Aquestas, aquestas son las bonas gangas, y tot lo demés son trons.

P. DEL O.

SÀTIRA

(De Apuleyo, modernisada)

Ja sé que us estimeu—nenas hermosas
ja sé que us fen petóns—amorosidas,
y sé que aneu per tot—sempre agafadas
com carn y l' unglia.

—LA MILLOR POSICIÓ

3.—¿Y d'aquest modo?

4.—Veyám si ab el sombrero...

Y sé que ab art polseu—l' arpa melódica
y que entoneu las dos—estrofas sáficas,
y que vostras ardents—aficions líricas
van al unísono.

¿Peró qué us heu cregut,—nenas hermosas?
¿Per qué us heu empenyat—en ser artistas
d' un art que no us darà—profit ni gloria,
sinó disgustos?

Deixéulo corre l' art,—no sigueu tontas,
que no heu nascut per xó—jo us asseguro;
y estéu perdent el temps—d' un modo imbécil,
sols somniant truitas.

VALENTÍ BURELL.

ENSENYANSA ELEMENTAL

Classe de gramática.

—A veure—diu el mestre als deixebles:—avuy
aném á examinar una oració, sometentla, no al aná-
lissis lógich, sino al racional, que sòls exigeix cla-
retat de judici y sentit comú. ¿Tenfu sentit comú
tots vosaltres?

Els deixebles, á coro:

—¡Sí, senyoor! ¡Sí, senyoor!

—Veyám, donchs... Qualsevol... tú, á la pissarra.

El mestre, dictant:

—«Pera salvar á una persona qu' estigui envene-
nada, se li dona un contra-veneno.»

Quan el deixeble ha acabat d' escriure:

—Aquí tenfm l' oració que devém analizar. Lle-
gíula bé y mediteula... ¿Ja ho heu fet?

—¡Sí, senyoor! ¡Sí, senyoor!

—Lo que 's tracta d' estudiar es lo següent: Vo-

6.—Aquí estich, esperant la seva opinió.

PELS TENORIOS VELLS

Testa decorativa.

lém salvar á una persona; pero perque volguém salvar-la ¿qué 's necessita avants que tot?

—Que la persona estigui envenenada.

—¿De manera que si no ho estés, no voldríam salvar-la?

—No senyor. ¿Per qué? ¿De qué l' hauríam de salvar?

—De lo qual se 'n dedueix que l' acció de salvar á aquesta persona ha d' anar precedida de... ¿de qué ha d' anar precedida?

—Del envenenament.

—Molt bé. Primer es l' envenenament; l' intenció de salvar á la persona envenenada vé després, y lo darrer de tot ¿qué ha de ser?

—Donarli 'l contra-veneno.

—No obstant ¿no seria millor que 'l contra-veneno se li dongués avants?

—¿Avants de qué?

—D' envenenarse...

Tots los deixebles, tots, sense exceptuarne un, se posan á riure.

El mestre, ab molta naturalitat:

—Celebro y autoriso las vostras riallas. Ellas me demostren que l' anàlisis que acabém de fer no ha sigut infructuós. Veyám ara si ab un exemple una mica mes complicat estaréu á la mateixa altura.

Dictant, á un alumno que ha anat á la pissarra:

—«Pera apagar lo foch d' una casa que 's crema, si la porta es tancada, s' entra per la finestra.»

—Ja está.

—Atenció, donchs. Segons se desprén d' aquesta oració, tenim aquí una casa.

—Que 's crema.

—Hola! ¿Y per qué dius: *que 's crema*?

—Perque es una condició indispensable. Si la casa no 's cremés, tot lo demás no podria tenir efecte.

—Magnífich: l' anàlisis comensa bé. Tenim una casa que 's crema y volém apagar-la. ¿Qué farém pera conseguirho?... Naturalment; entrarem per la finestra... ¿no es veritat?

—No senyor: avants mirarém si la porta es oberta ó tancada.

—¿Per qué?

—Perque si es oberta ¿qué mes natural qu' entrar per la porta?... Ara, si es tancada, l' oració ho ex-

pressa ab prou claretat, no hi haurá mes remey qu' entrar á la casa per la finestra.

—¿Y qui 'ns priva de ferho aixís desseguida?

—Las mateixas paraulas del discurs: *s' entra per la finestra, si la porta es tancada*. Es á dir: sóls s' ha d' entrar per la finestra quan per la porta sigui impossible.

—¡Bravísim! Aixó va com una seda; pero encare no estich satisfet. Per acabament, posaré un altre exemple y donarém fi á la lliçó. Vaig á dictar.

L' oració que 'l mestre fa escriure aquesta vegada diu aixís:

«Pera entrar en lo domicili dels deutors, si aquests se neguessin á facilitarho, l' agent executiu sollicitará autorisació del arcalde.»

—¿L' heu entés aquest exemple?

—No pot pas ser mes senzill: es exactament igual al anterior.

—Pues si es igual, lo seu anàlisis ¿deurá donar lo mateix resultat?

—Ni més ni menos.

—Anomenant per ordre cronológich las operacions qu' en l' exemple s' expressan ¿quina ha de ser la primera?

—Volguer entrar en lo domicili dels deutors.

—¿Y la segona?

—Que aquests se neguin á facilitarlo.

—¿Y la tercera?

—Sollicitar autorisació del arcalde.

—Pero ¿y si comensessim—feyna feta no té des-torb—per sollicitar l' autorisació sense averiguar si 'ls deutors ens deixarán entrar?

—Recordi qu' hem quedat en que no 's pot dar contra-veneno sino á las personas qu' están envenenadas.

—Ab tot; com la redacció de la oració es tan confosa...

—¿Confosa? Ni gota. Redáctila com vulgui, sempre diu lo mateix. O sino, veji. Una forma. «Pera entrar en lo domicili dels deutors, l' agent executiu sollicitará autorisació del arcalde, si aquests se neguessin á facilitarho.» Un' altra forma. «L' agent executiu sollicitará autorisació del arcalde pera entrar en lo domicili dels deutors, si aquests se neguessin á facilitarho.» Sempre resulta que 'l sollicitar

l' autorisació del arcalde es lo últim que s' ha de fer, lo que sòls se pot fer quan los deudors s' hajan negat á facilitar l' entrada al agent executiu.

—¿Tots ho entenéu aixís?
 —¡Tooots!— cridan els noys en coro unánime.
 —Molt bé. Ara plegaréu, y en correcta formació aniréu al Pla de Palacio. ¿Hi sabéu?
 —Sí, senyor.
 —Allí demanaréu per la Delegació d' Hisenda de la provincia.
 —Y....?
 —Y quan tinguéu al Delegat al davant, li expliquéu aixó que vosaltres entenéu tan bé y qu' ell ¡pobre senyor! encare no ha pogut entendre.

A. MARCH.

DUGAS MIRADAS

I

Tornant á la vila
 á toch d' oració,
 quants cops la trobavam—aquella pare-
 recordas, amor? [lla]!....

Ben juntets anavan
 caminet del bosch,
 dibentse amoretas,—murmurant paraulas
 sortidas del cor.

A frech ens passavam
 saltant com uns noys....
 ¡Ab quina mirada—més plena d' agrado
 els veyam tú y jo!

II

Tornant á la vila
 avuy, trist y sol,
 també l' he trobada—aquella parella
 caminet del bosch.

Era la mateixa
 d' aquells finits jorns:
 ella, enjogassada,— ell, plé d' alegria
 tremolant de goig.

Han passat de prompte
 saltant com llavors,
 y.... ¡ab quina mirada—més plena d' en-
 els he rebut jo! [veja]

ANGEL MONTANYA.

ENIGMA

Varem coneixens al café. Un amich d' ell y meu va presentármel.

—El senyor Grau, excelent company y persona de tracte agradableíssim.

Dugas cortesías, las quatre frasses de ritual, y com si tota la vida ens haguéssim conegut.

Vam parlar d' una pila de cosas; l' amich que 'ns havia posat en contacte va anarsen primer que nosaltres, y al abandonar lo café vam sortir junts.

—¿Cap ahónt va vosté? ¿Amunt? Jo també.

Xano xano, varem fer lo nostre ca-

PINTURA

Escuela flamenca.

Escuela francesa.

Escuela italiana.

Escuela espanyola.

mi sense donarsen compte. Ab els coneguts nous passa aixó. Com que may us heu dit res, hi ha mil cosas de que parlar, sense perill d' incorre en repeticions que deslluheixin la conversa ...

De sopte, 'l senyor Grau va aturarse.

—Fins aquí. Jo ja hi he arribat. ¿Ha de caminar molt encare vosté?

—Tres mansanas: tomo y ja hi soch.

—Guapo, donchs: repeteixo: aquí es á casa seva: primer, segona.

Y donantme la má, se ficá á l' entrada y desaparagué escalas amunt.

Maquinalment, vaig girarme, clavant la mirada en los balcones del primer pis. Un gran lleterero, de mármol ó de cristall, ab brillants lletres dauradas va indicarme quín era 'l del meu nou conegut.

Al mitj no hi havia mes que 'l seu apellido: GRAU. Pero á la dreta y á l' esquerra d' aquesta paraula n' hi havia dugas més, ab lletres no tan grossas com aquellas pero igualment lluhentas. La una deya TAILLEUR, l' altra, TAYLOR.

Vaig quedarme un moment parat. Taylor.... Tailleur....—Bueno: esperarém que 's publiqui la solució; perque lo qu' es aquestas explicacions tan misteriosas... Tailleur.... Taylor....

Y arronsant las espatllas ab sincera indiferencia, vaig continuar caminant cap á casa.

**

Dos ó tres dias després vaig tornar á veure al senyor Grau al café.

La primera intenció meva va ser prescindir de cumpliments y preguntarli qué volían dir las dugas sibalfíticas paraulas que flanquejavan lo seu lleterero; pero pensantho millor vaig determinar no ficarme en libras de caballería.

—Quan ho posa aixís ¡ell sabrá per qué! ¿Quí 'm fa ser indiscret en una cosa qu' en rigor no 'm vé ni 'm vá?

Pero cada vegada que passava per davant de casa seva, no sabia estármen: havia de tornar á alsar el cap y pegar llambregada al lleterero.

—Taylor.... Tailleur.... ¿Qué redimontris voldrá dir tot aixó? ¿Será 'l nom d' une fábrica extranjera de la qual es ell el representant? ¿Será 'l títul d' alguns productos que tindrán en dipósit? Tailleur.... Taylor.... En fi... ¡que 's fassi repicar....

**

Per aquella época vaig ferme un traje nou, y 'l senyor Grau era al café.

—Es bonich—va dirme:—¿Ahónt se l' ha fet fer?

—A qualsevol puesto... No tinch cap sastre conegut. Entro al primer establiment que se 'm presenta, y amunt.

—Vosté no coneix cap sastre? ¿Y jo?
 —¿Vosté?
 —Sí: ¿que no ha llegit el meu lleteró? *Tailleur*....
Taylor....

—Dispensim. Ignorava que aixó....

—¿Cóm!... ¿Vosté no sabia que *taylor* y *tailleur*....

Y va plantarse á riure á las mevas barbas, ab una bona fe que á un altre no hauria deixat d'empiparlo.

Pero jo, si haig de dir la veritat, reya encare més qu'elli, y segurament ab més rahó.

La rialla del senyor Grau semblava volguer dir:

—Pero qué tonto es aquest home! ¡No saber que *sastre* en inglés y francés s' escriu *taylor* y *tailleur*!

Jo en cambi estava pensant:

¡Pero qué beneyt es aquest tipo! ¡No comendre que per fer negoci en terra de catalans, lo primer que un sastre ha de posar al seu lleteró es **SASTRE!**....

MATÍAS BONAFÉ.

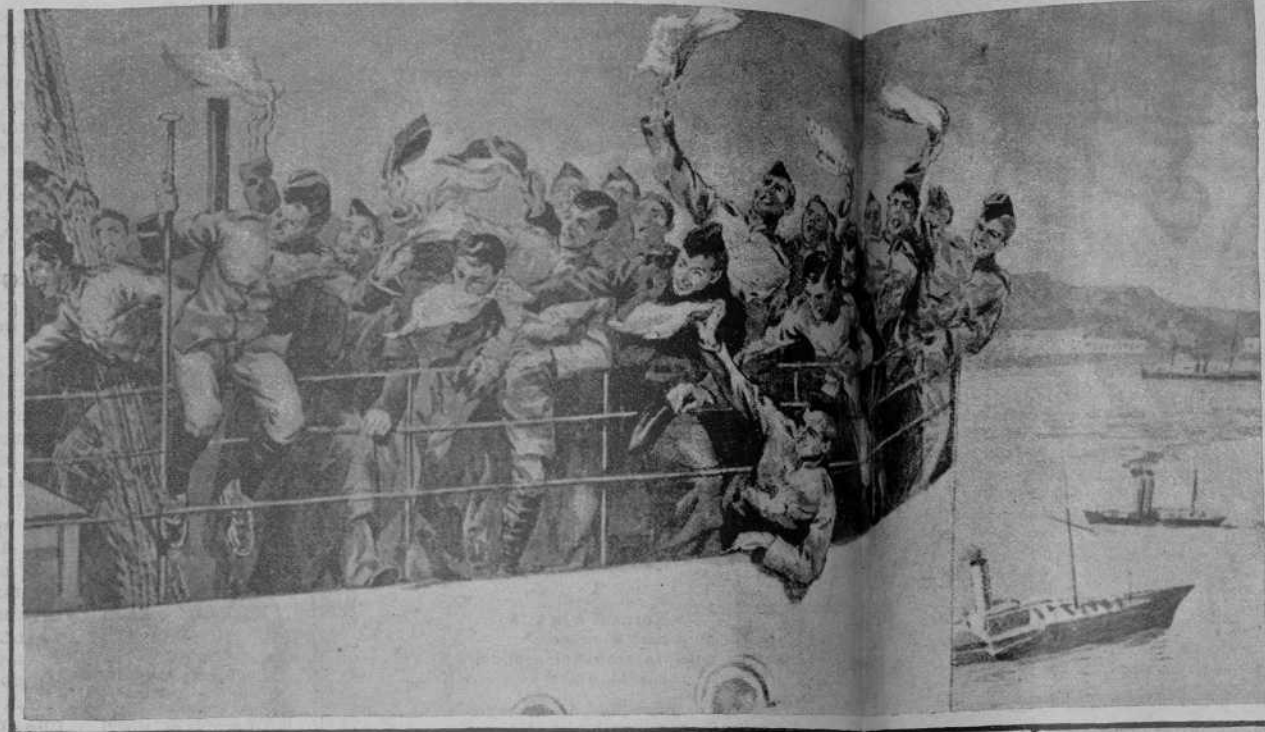
RECORT

A la meva enamorada A. R.

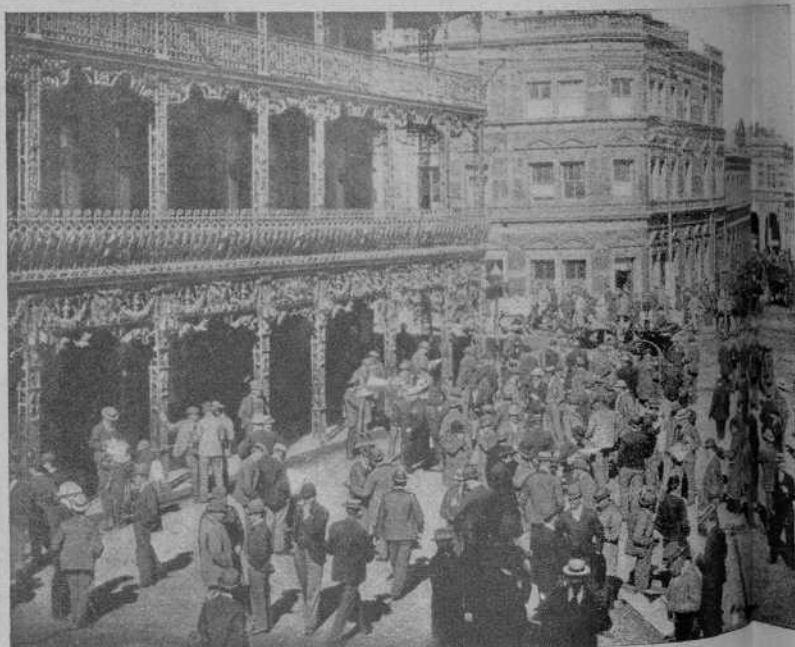
No 't recordas, vida meva, d'un jorn del estiu passat, que anavam á fé un tiberi á l'ermita de Sant Pau? No essent molt lluny de la vila, los dos á peu vam pujar fins á aquella ampla esplanada que té lo turó mes alt. Des d'allí ¡quanta hermosura contemplavan extasiats! A ponent, dalt d'una serra, de Foix se veyá 'l casal. Vilovi, Pontóns, Sarroca, y sota nostres peus Pachs. La Bleda, Fontrubi y Monjos un poquet mes apartat. Moja, Arbós y Sant Domingo, á l'esquerra, y mes enllá, entre dugas montanyetas la blava faixa del mar. Las Gunyolas y Sant Pere Molanta, lo vell Ferrán, San Cugat y la Granada, Santa Fé, Mediona y Plá, á llevant, ab altres pobles qu' es difícil recordar y en mitj de tots Vilafranca, del Panadés capital, ben voltada per las serras altíssimas, colossals, d'Érdula, Papiol, Serreta, Coll d'Àliga, Montserrat, trayent sa testa nevada lo Montseny al seu detrás.

¡Quan no vares tu gosarne al venrer quadro tan gran! Pero molt mes va agradarte (segons tú 'm vas confessar) la saleitja que 't menjavas en la casa dels Pegats.

FÉLIX CANA.

Expedició de tropas inglesas, dirigintse al teatro de la guerra.

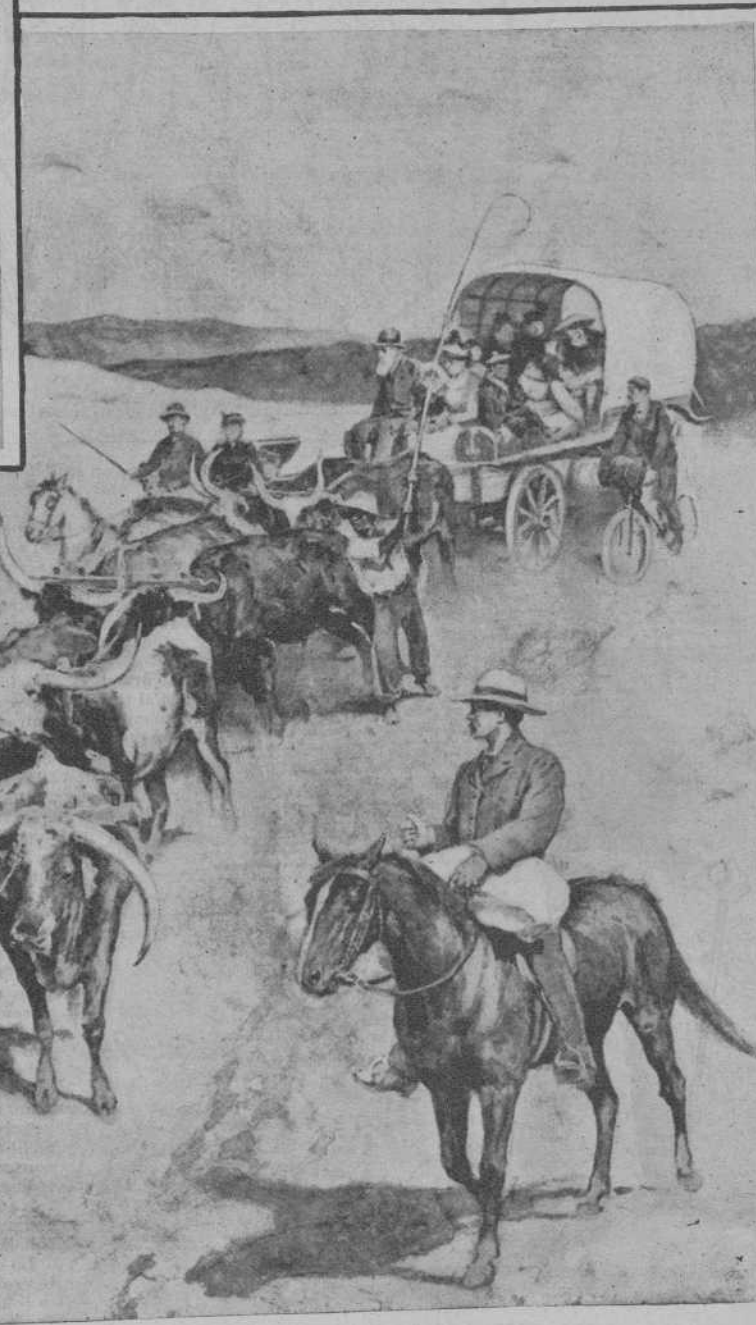
A JOHANESBURG.—El poble esperant noticias.

LA QUESTIÓ DEL TRANSVAAL

A Inglaterra

y

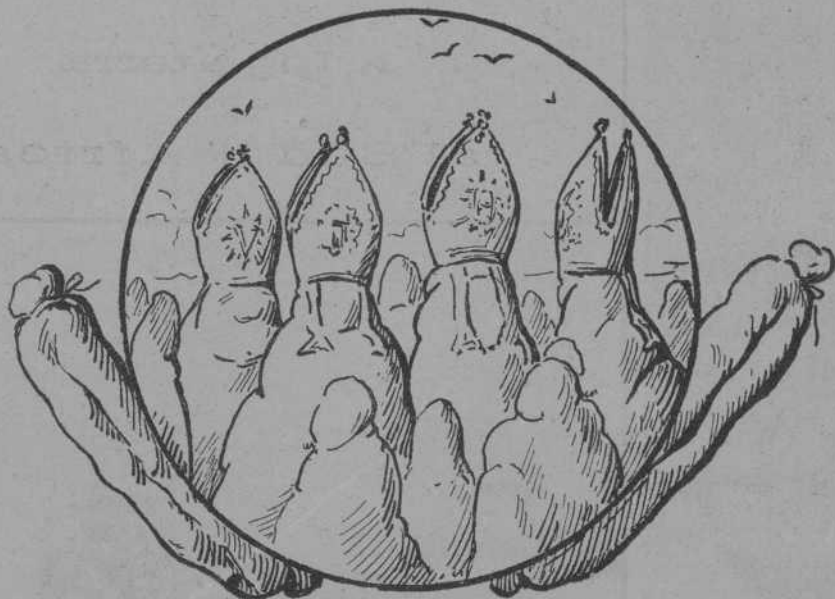
al Sud d' Africa

Una familia inglesa abandonant lo país dels boers.

(De ilustracions estrangeras)

PANORAMAS CATALANS

Diu que 'l diumenje passat totas las penyas de Montserrat acabavan en punta.

L' ARCALDE Y 'L CHÉ

TEATROS

LICEO

Ja s' fan los deguts preparatius per l' obertura del Gran Teatro. De moment se troba á Barcelona 'l mestre Albeniz, que ha d' encarregar-se dels ensaigs preparatoris de la ópera de Wagner *Tristano é Isolda*, fins á l' arribada del Mestre Colonne, baix qual direcció

se posará en escena en la funció inaugural de la temporada.

PRINCIPAL

Ja s' ha obert l' abono á las funcions dramáticas catalanas y castellanas, á cárrech de una escullida companyia dirigida pel jove actor D. Manuel Salvat. Demá dissapte té lloch la inauguració de la temporada

Segóns noticias l' empresa conta ab algunas produccions novias degudas á coneguts autors.

ROMEA

Lo drama *L' alegria de la casa* es l' obra primera que dona al teatro 'l jove Sr. Girbal y Jaume: en aquest concepte mereix ser mirada ab benevolencia, puig si defectes té, no pot negarse que revela en son autor molt felissas disposicions pel cultiu de l' escena catalana.

Fixantnos en ellas trobarém en primer lloch que 'l senyor Girbal escriu bé, sabent donar calor y animació als passatjes culminants de l' obra. Alguna escena s' destaca en *L' alegria de la casa* que ja no es lo treball de un principiant, sino l' obra de un mestre.

Llástima que la facilitat d' escriure y l' instint del teatro no 'ls ha ja aplicat lo Sr. Girbal á un assumpto que consentís un desarrollo adequat y propi per anar despertant l' interés del espectador. *L' alegria de la casa* mes que un drama es un desenllás de drama. Las situacions que 'ls personatjes hauriam de viure, se limitan á contarlas en diálechs y soliloquis interminables, ben escrits sí, pero una mica pesats. En aquest concepte semblan repartidors d' entregas de la seva propia novela. Y desde que l' obra comensa fins que l' autor té á bé desenllassarla conservan sempre la mateixa actitud, se troban constantement dintre de una mateixa situació, no oferint l' obra aquell encadenament de palpitations que constitueix lo secret de l' emoció escénica.

Lo desenllás vé aoptat, per haver sentit lo protagonista desde darrera de una porta l' historia trista de la seva deshonra. De la mateixa manera podia sentirho en lo primer acte, y no hauria sigut necessari fer una cantitat tan gran de camí fati-

— ¡Vaya un modo de lladrarme!
Es un gos empipadó...
Si va seguint d' aquest modo
el faig ficá al carretó.

gós é inútil. Aixó sí, s'ha de dir que l' desenllás es un efecte decisiu, havent determinat l' éxit del drama.

Gran part tingueren los actors en ell, y de una manera especial lo Sr. Borrás que lográ alsarse molt per amunt. Possehit de una emoció sincera, ab lo gesto y ab la veu, qu' emiti ab suma naturalitat y sense paladejar com feya avants, lográ efectes que se'n emportaren al públich. Aixís ens agrada veure al artista, que á forsa de aplicació y de bona voluntat, está cridat á ser un ferm puntal de la escena catalana. Lo personatge de *L' alegría de la casa* l' presenta tot de una pessa, y l' feu sentir ab tot l' esclat de la realitat y de la vida.

Molt justos los demés actors, tant la Sra. Delhom com la Sra. Munné, lo mateix la Srta. Morera, que la Srta. Baró: de igual manera que 'ls Srs. Soler, Fuentes, Martí, Guibert y demés interpretes. Laudable es que l' empresa de *Romea* comenci la campanya teatral posant sisquera un' obra ben ensajada. Perseveri la direcció del Teatro catalá en aquest sistema, y no dupli que n' recullirá profitosos fruyts.

Com á fi de festa 's representá un joguet cómic en un acte y en prosa, titulat *Que no s' enteri 'l marit*, original dels Srs. Ensenyat y Millá. Es una producció aixerrida, ben estructurada y escrita ab molta gracia.

LIRICH

Lo pianista Montoriol, en lo concert del dissapte, posá de relleu sas notables qualitats. Domina l' instrument, y te molt nervi pero també molts nervis. En algunas pessas, se pot dir que de tant qu' estima l' piano l' apunyega, tra yentne efectes excessivament durs. Citarém entre ellas la Polonesa de Chopin.

En cambi, en algunas otras, com l' estudi en *La del mateix autor*, que si nosaltres haguessem de apadrinarlo l' titulariam *La Tramontana*, y en la cabalgata de *Las Valkirias*, lo Sr. Montoriol ratllá á la altura dels grans concertistas.

Prenquí en la vetllada la Srta. Barrientos lluhint en las tres pessas que cantá l' hermosura de la seva veu y aquella flexibilitat de garganta, que tothom li admira.

Notables prometen ser los concerts que prepara l' *Asociació Musical de Barcelona* pera 'ls días 19, 21, 26, 28 y 31 del corrent y 4 de novembre próxim. Los quatre primers serán dirigits pel célebre mestre alemany Gustavo Kogel, y en los dos últims s' executarà exclusivament música de autors cataláns, figurant en la llista 'ls Srs. Lamote de Grignon, Nicolau, Vives, Granados y Morera.

M' está molt bé.

NOVEDATS

Teniam rahó la setmana passada: l' éxit de *Mignon* ha sigut immens, de aquells que 's recordan sempre ab gust.

La Srta. Berlandi es una artista completa que fá sentir el personatge de cos enter, deixant en lo dupte de si es millor actriu que cantant. Lo cert es qu' en los dos conceptes sab fondre sas facultats, fins al extrem de que no. ser possible ferho millor.

¡Y cóm l' aplaudi 'l públich! ¡Y quin entusiasme despertá! ¡Y quins auguris respecte al brillant porvenir que té reservat aquesta filla privilegiada del art lirich!

Molt bé 's portá també la Srta. Barrientos, vencent las dificultats immensas de qu' está crissada la *particella* de Filina! ¡Ah, quan aquesta artista, qu' es encare una nena, tinga més experiéncia escénica, quin gust donará mirarla, aixís com avuy ja l' dona sentir-la!

Lo tenor Morini se desempallegá bé de la seva part. Si no es una notabilitat, s' ha de confessar que no espatlla res, y que en molts passatjes ven digna y justament recompensats los seus esforços. Per altra part ¡van tan escasos els tenors!

Lo baix Cirotto, sostingué de una manera admirable son important paper.

Ara afegeixin á tot aixó que l' obra ha sigut notablement concertada pel mestre Pérez Cabrero, y donarán la rahó als que diuen:

—Vaja que una *Mignon* tan deliciosa no se sent sempre ni en lo mateix Gran Teatro del Liceo!

Alternant ab la partitura de Ambrós Thomás s' han cantat *Il Trovatore* y *L' Africana*.

En aquell alcanzá una ovació l' tenor Nobilini, que s' excedi cantant el famós *Matre infelice!* Y en l' última l' nou

tenor Sr. Hernández signé molt aplaudit, brillant especialment en la emissió de las notas agudas.

ELDORADO

Fiacro Iraizoz autor de *La lux verde* fugint del género axulapat y flamench ha anat á caure en lo género que n' diríam dels qüentos mansos. L' obra no te gran consisténcia ni tampoch molta novetat. Aixó sí, de versos que sonan bé no n' vulguin més, y per cert qu' encare hi ha públich que 'ls escolta ab gust y crida al autor al final de una tirada ripiosa. Y á falta de acció que interessí, y de personatjes ben dibuixats y de desarrollo una mica congruent, hi ha cada xiste qu' espatarra. Se coneix que l' Sr. Fiacro quan se n' hi acut algún, per goixut que siga, primer se deixaria tallar la mà dreta que renunciá á escriure'l. Una cosa li advertirém, y es que á últims del sigle XVII ó principis del XVIII á Alemania, ni en lloch d' Europa 's menjavan patatas, y no obstant ell fá parlar de aquest tubércul á un sargento de no se quin cos d' exércit. Aixó 'm vá fer riure mes que tot lo restant, y cuidado que no es cap xiste.

Lo mestre Vives ha adornat lo libre ab alguns números de música, que com tots los que produheix, quant més se sentin, més agradarán. Sense tenir la intensitat d' expressió, ni la elegancia fina d' altres composicions del mateix autor, se destingeixen per la facilitat ab qu' están escrits, per la claretat de la seva estructura, per las filigranas de la instrumentació, y per lo ben adequats á las diverses situacions de l' obra. Sobresurten un coro de filadoras, un *racconto* de triple, un duo cómic de dos personatjes un dels quals riu y l' altre plora sempre, un bonich intermedí que acompanya á una transformació d' escena y un duo de tenor y triple dalt de un campanar, en lo qual las campanas hi fan un gran paper. Creyém que l' Sr. Vives ha escrit aqueixa música cóm qui diu jugant, á pesar de lo qual resulta tan ó més agradable que la que sol figurar en las obras més aplaudidas del género xich.

L' obra ha sigut posada ab esmero, estrenantse tres vistas decoracions del Sr. Urgellés.

Los autors sigueren cridats reiteradement á las taulas al final de la representació.

GRAN-VIA

La sarsueleta *El milagro de San Roque* fou presentada ab lo títol de disbarat.

De segur que no s' enfadará l' seu autor si li dihém que trobém molt just aquest calificatíu.

Si la seva obra lográ passar, ne pot donar las gracias al Sr. Cerbon, que hi fá molta brometa.

TIVOLI.—CIRCO EQUESTRE

La temporada 's presenta brillant y animadissima. ¡Deixinse de la forsa dels quatre elefants de Mr. Maximilian per arrastrar al públich!

De més á més s' efectuan sovint alguns debuts molt atractius com el dels germans Jurados, que presentan grups d' estátuas vistosas y de mérit, los germans Danfers, els homes incombustibles, es á dir que no s' creman per res... ni qu' en Villaverde 'ls apujés la contribució, y las cinch lluytadoras francesas, que ja 'ls dich jo que serian molts els que voldrían tenirse las tiessas ab ellas y al últim resultarian vensuts vergonyosamente.

Vaja que ab tants y tan vrients elements están d' enhorabona 'ls aficionats als sports del Circo equestre.

N. N. N.

D' ALTRE TEMPS

Dintre sa cambra luxosa lo compte Ben-Engat-At, poruch, está rodejat per forsa molt numerosa, Tem que na Lucía, sa esposa, vinga ab lo seu ayador qu' es guerrer de molt valor y mati á n' ell atrevit. ¡Per aixó esta tant pansit y té basca y mal de cor!

Y els diu—¡Minyons! si venia lo guerrer que tots sabéu ¿defensarme prometéu? —¡Si!—diu un ab valentia—

ENSAJANT EL DUO

—Ha de pujar més amunt, Santiaguito.
—Me sembla que si no 'm deixa 'l tamboret...

contra naltres, no podria encar que fos molt valent fer res puig som més de cent que us defensém resoluts, y ja sabéu que tossuts per vos obrém cegament.—

En efecte, no s' enganya lo Compte, y veu desde dalt com para al peu del Casal un guerrer de sa calanya. Ab una mirada extranya á sos valents ho adverteix; tots responen lo mateix de sempre. «¡No tinguéu por!» y entra el guerrer seductor dihent á na Llúcia ¡segueix!

Com qu' es jove y molt guapeta, tots miran á la Comptesa, y encantats ab sa bellesa deixan caure l' escopeta.

Lo Compte—¡Bona l' hem fetal— exclama ab greu desconsol

y 'l guerrer, que no es mussol, treu son feixuch tira-peu y á grans cops d' allí los treu quedants ab lo Compte sol.

Y li diu ¿Voleu lluytar per netejar vostre honor? En un arranch de valor diuli el Compte:—¡'T vull matar! ¡ab la sanch he de rentar, la deshonra que m' empanya!

Y desde l' Africa á Espanya d' eix desafio es parlá, puig que 's varen desafiá, ¡¡ab escopetas... de canya!!!

F. CARRERAS P.

ESQUELLOTS

No sabém á l' hora en qu' escribim las presents ratllas que será del Doctor Robert. ¿Dimitirá l' Arcaldia? ¿El dimitirán? ¿Será destituhit? Allá veurém.

De totas maneras ab la campanya que ve sostenint en la qüestió dels embarchs ha sapigut conquistarse las simpatias unánimes de Barcelona.

No pot dirse en rigor que 'l doctor Robert s' haja posat al costat dels gremis que 's negan al pago de las contribucions, sino al costat de la ley, que avants de que l' arcalde autorisi l' entrada en lo domicili dels contribuyents morosos pera embargarlos, imposa 'l cumpliment de certs y determinats requisits. L' arcalde de Barcelona al exigir que 's compleixin, fa obra de autoritat popular... y aixó disgusta extraordinariament als que voldrían que fes obra d' arcalde de Real Ordre, convertint-se en cego instrument de un govern desatentat y de una administració atropelladora de tots los drets.

Colocat sobre un terreno tan sólit, se comprén que 'l govern s' hi miri una mica avants de pendre la resolu-

ció que li aconsella la desafortada prempsa rotativa de Madrid.

Tots aquellsperiódichs, sense distinció de ministerials ni oposicionistas, de monárquichs ni republicans, tronan y llampegan contra l' arcalde barceloní, demanant la seva destitució... y gracias que no exigeixin que se 'l fuselli. Y no obstant el govern vacila, comprenent sens dupte que de caure 'l Dr. Robert en los actuals moments, cauria sobre 'ls tous matalassos de una inmensa popularitat.

¿Y quí trobaria llavoras que s' avingúés á sustituhirlo, prestantse á las complacencias ilegals que 'l Dr. Robert ha vingut retxassant ab tanta energia?

Lo govern tem la propagació de un gran incendi... pero mes aviat ha de temer una formidable inundació. Perque tota la saliva que ve tragant Catalunya aniria á caure de cop sobre la cara del nou arcalde de Real Ordre.

Monólech de un delegat de Hisenda:

«Ciertó que la ley exige que antes de solicitar la

autorización del alcalde para allanar el domicilio de los contribuyentes morosos, precisa haber requerido á éstos para que lo franqueen á los agentes del fisco; *sin embargo...*»

Una veu interrompentlo:
—Vosté mateix ho diu: *sin embargo...* Donchs per qué 'ls ha de fer?

La pastoral d' entrada del bisbe Morgades ocupa la friolera de 16 planas y mitja, tipo cos set, del *Brusi*.

Conté además la friolera de 172 citas tretas de las Sagradas escrituras y demás llibres eclesiástichs. Bé deya una devota:—Lo Sr. Bisbe ha entrat á Barcelona sobre una alfombra de retalls feta per ell mateix á horas perdudas. No se 'n ha vista un' altra de mes gran. Que Deu Nostre Senyor li conservi la vista y la paciencia.»

Pel correu interior rebo la següent nota:

«Fácilment eixiria de apuros en Villaverde saldant els seus pressupostos, si 's dongués una pasada pel carrer de Borrell, ahont hi ha una tenda de comestibles, que ostenta al aparador un gran lletrero que diu:

«FÁBRICA DE MONJETAS CUITAS — 10 CENT. LLIURA»

«Bastaría imponer una contribución sobre aquesta fábrica (tan eficazment anunciada á fi del siglo XIX) sobre la de casa meva ahont s' hi couhen patatas y la de tots los vehíns que també couhen una cosa ó altra. Guiantse per l' olor de lo que 's cou, las arcas del Tesor s' omplirían de perretas.»

El próxim dilluns, día 16, comensarán en lo concoregut *Café Salón Condal*, de la Rambla del Mitj las vetlladas musicals que tan favorable acullida del públich inteligent obtingueren en la temporada última.

Aquestas vetlladas, compostas, com se sab de programas selectes á tot serho, estarán á cárrech dels distingits professors senyors Sánchez, Perera, Segura, Gálvez, Castro y Torelló, y tindrán efecte los dilluns, dimecres y divendres de cada senmana.

Ja está ordenat:

«No 's permet la circulació de cartas que portin el sello de la *Unió catalanista*.»

Lo sello que 'l govern acaba de proscriure ostenta la imatge de Sant Jordi. De manera que ja m' estich veyent com á l' hora menos pensada despenjan l' estatua de l' Aleu de la capelleta que ocupa en la fatxada de la Diputació provincial.

Perque una de dos: ó tots els Sants Jordis moros ó tots els Sants Jordis cristiáns.

¿Pero qué té de pecaminós 'l que s' enganxi sobre una carta un sello mes? Si la ley ho considera com un delictes, castiguis segons la ley prescrivui... Ara si s' ha volgut cohibir una manifestació mes ó menos ignocent, deu confessarse que s' está cometent una verdadera arbitrariedad.

No se m' oculta, emperó, que l' imatge de Sant Jordi treu de test als nostres governants, empenyats en veure en tot y per tot alusions ofensivas. Perque, segons ells, Sant Jordi, es un símbol catalanista. Montat á caball y llansa en má no pot representar res mes que 'l catalanisme, y 'l drach que te als seus peus mitj espatarrallat, la centralisació.

Y com deya l' altre día un polissón, cargolantse 'l mostatxo:—Nosotros no conocemos, ni queremos conocer á otro Jorge que al de la oreja.

L' ÚLTIM TOCH

—¿Li agrada 'l ram?

—Sí; pero... hauría de treure la paperina.

ARMAS FEMENINAS

—¿Qué n' ets de mono quan te demano un vestit... y m dius que sí desseguida!

UN EXPERIMENT CURIÓS

SET DITS AIXECAN Á UN HOME

¿Es possible aixó? Més que possible, facilíssim. Basta recordar alló de que *la unió fa la força...* y examinar un moment lo dibuix adjunt.

Ell ho diu tot. Los cinch individnos que han d' aixecar al *protagonista* 's colocan en las posiciones indicadas, comensant, com es natural, pels dos que 's cuydan dels peus. Los set dits han de ser los índices, posats ab naturalitat en la forma que s' expressa. A la veu del qui dirigeix el joeh, s' aixecan tot els dits á la vegada, ab voluntat y energia, y l' home 's veu elevat immediatament.

¿Per qué no ha de ser aixís? Si un individuo regular pesa 70 kilos y cada dit pot alzarne 10, set dits á 10 kilos cada un... Treguin vostés mateixos la suma y vejin si surt el compte.

Lo *Círcul artístich* celebrá l' passat dissapte la seva primera festa ab un dinar íntim. Mes de 150 comensals feren honor als plats amanits ab una bona dossis de alegría y bon humor.

Y perque la festa resultés complerta no hi hagué brindis.

Es de advertir que si callaren las bocas, parlá la guitarra, primorosament polzada pel Sr. Llobet, concertista de cap de brot, que fa honor al seu mestre, l' inmens Francisco Tárrega.

Total: una vetllada agradabilíssima per tots els que tingueren la ditxa de assistirhi. Diguin: ¿no val més aixó que cantar los goigs de Sant Lluch?

Un periódich de Madrid l' altre dia feya públich que l' Sr. Durán y Bas havia rebut una carta de un seu fill, que portava enganxat el sello catalanista.

Ja tenen rahó molts pares quan diuen:—No hi ha res al mon més comprometedor que la canalla.

Los trens de recreo organissats ab motiu de las festas del Pilar, no surten de Barcelona, sino de Vilanova.

Aixó es degut á que l' empresa, atenta com de costum á la comoditat dels passatjers, ha volgut

obsequiarlos ab lo *recreo* de un trasbordo á l' anada y d' un' altre á la tornada.

No hi ha dupte que ab unas midas tan *recreativas*, pujarán que será un *recreo* las accions y obligacions de la companyia.

Dias enrera va estallar una lámpara de gas acetileno, á l' orga de la catedral, produhint un estrépit que á molts fidels devots que allí 's trobavan els va rompre las oracions.

¡Jesús méu y quina alarma!

Convenient será donchs que l' Sr. Marraco si vol llum, torni als ciris de cera verdadera ó tot lo mes á las llantietas d' oli. Deixis de gasos, acetilenos, electricitats y altras invencions diabólicas, impropis del temple del Senyor.

Una beata ho deya:

—¡Qué 's pensa quin susto varem passar!... Hasta la carassa de l' orga va tornarse tota groga.

Lo delegat de Hisenda está mes cremat que un cabo de realistas, haventse negat á concorre á una reunió de autoritats convocada per l' *hermano* Escartín, ab motiu de que á la mateixa havia de assistirhi l' Dr. Robert.

No: lo qu' es al Dr. Robert no l' pot veure ni en pintura.

Y fins á cert punt te rahó, perque al negarse á posarli la firma als expedients d' embarchs, li ha estrefet l' apellido.

Lo delegat de Hisenda 's diu *Allotaguirre*.

Y l' Dr. Robert negantse resoltament á accedir á las sevas pretensions, li ha vingut á cridar:—*Alto la garra!*

Una máxima qu' espigolo en un periódich extranger.

«Los bons amichs han de ser com los parayguas: enhorabona que quan fa bon temps estiguin arreconats; pero quan cau un xáftech que serveixin.»

XARADAS

I

Conversa al carrer cassada:

—¡Adiós Manel!

—¡Hola Pep!

—¿Hónt vas ara tan depressa?

—Cap á casa, y tú Manel?

—A passejá un ratet, home.

Pero, noy, has posat greix

y estás molt *prima* l' énsá

que no t' havia vist, Pep!

—Es que 'm dono bona vida.

—¿Y ahónt vius ara, perque crech

que t' has mudat?

—Si, es vritat:

visch al carrer de la *Hu-tres*,

pero el mes entrant me sembla

qu' un altre cop tornaré

á agafá 'ls trastos, y á viure

desseguet cap al carrer

de la *Total*, puig hi vist

allá barato un piset

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2.

D. JUAN TENORIO

DRAMA RELIGIOSO FANTÁSTICO
POR

D. JOSÉ ZORRILLA

Precio 2 pesetas.

EL NUEVO TENORIO

LEYENDA DRAMÁTICA EN PROSA Y VERSO
original de

JOAQUIN M.ª BARTRINA

ROSENDO ARÚS Y ARDERIU

Precio 2 pesetas.

NOVA EDICIÓ

LO MON PER UN FORAT

HUMORADA EN VERS per C. GUMÀ ab dibuixos de M. MOLINÉ.

Preu: 2 rals.

MONTSERRAT A LA VISTA

ALBUM DE FOTOGRAFÍAS

Ptas. 2.

Nueva

Luis Taboada.

PECUNDIDAD

POR

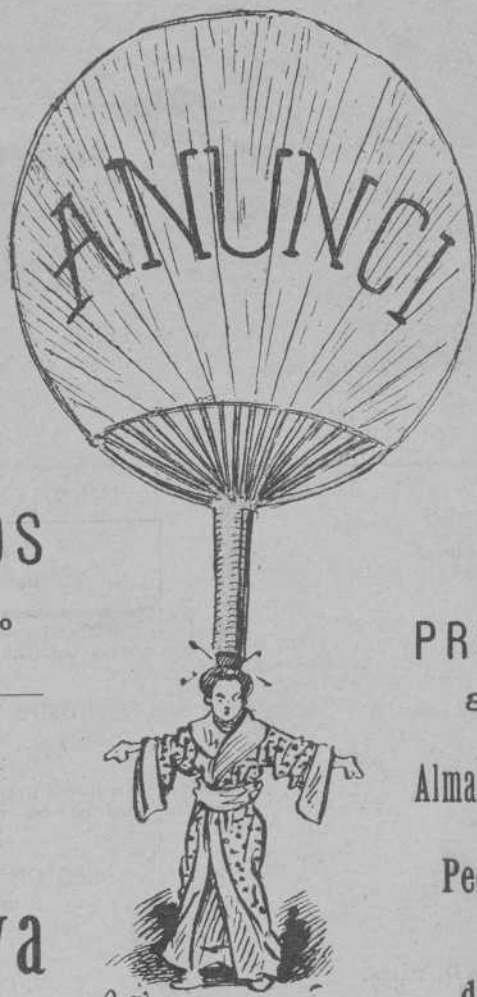
EMILIO ZOLA

Dos tomos 4 pesetas.

Juan Valera

MORSAMOR

Un tomo 8.º Ptas. 4.

LA VIUDA DE CHAPARRO

NOVELA

Un tomo 8.º Ptas. 3.

LOS VENCIDOS

NOVELA DE

MARTIN LORENZO CORIA

Un tomo 8.º Ptas. 3.

TRASUNTOS

POR

Jacinto Grau Delgado

Un tomo 8.º Ptas. 3'50.

JOSÉ M.ª MATHEU

Carmela Rediviva

Un tomo 8.º, pesetas 2.

AVISO

PRÓXIMAMENTE

aparecerá

Almanaque Bailly Bailliere

Pequeña enciclopedia

popular

de la vida práctica

NOTA.—Tothom que vulga'adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de porta. No responém d' extravios, no remetent ademés 1 ral pol certíficat. Als corresponsals de lacasa, se 'ls otorgan rebaixas.

DIVERSIONS IGNOCENTAS

Pescant, aixó es ben segú,
no 's fa cap mal á ningú.

que m' agrada molt.

—Pro, escolta:
¿no sabs tú, que jo també
m' hi canbiat fa molts pochos días?
—No; y ¿ahónt si 's pot saber?
—Al carrer de *Prima-dos*,
número nou, pis tercer.
Allá es casa teva.

—Gracias;
igual dich, adió.

—Adeu.
UN DE SANT GERVASI.

II

Es ma *primera* vocal
y part del mon ma *segona*,
ma *tercera* es animal
y un carrer de Barcelona
trobarás en mon *total*.

ANAGRAMA

Tot días fa avuy, Juliá
que varem acompányá
al cementiri del Tot
á nostre estimat nebot.
SISKET D. PAILA.

INTRINGULIS

a e i o u

Combinar las cinch vocals ab tres consonants, de mane-
ra que 'n resulti un nom d' home en castellá.

MELÓN CANSADO.

TRENCA-CLOSCAS

A
NICOLÁS BORRELL Y AGER

Formar ab aquestas llettras degudament combinadas lo
títul d'una novela catalana y lo nom y apellido de son
autor.

JOANET.

TERS DE SILABAS

• • • • •
• • • • •
• • • • •

Sustituir los punts per llettras que llegidas horisontal y
verticalment surti: un nom de dona—una flor—un nom de
home.

FRAY GRANOTA.

GEROGLIFICH

×

TO II
LOS
SIIII

PISCOLABIS.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20.

A. López Robert, impresor, Asalto, 68.—Barcelona.